

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	8Cdo/63/2024
Identifikačné číslo spisu:	3116222901
Dátum vydania rozhodnutia:	05.11.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Ivan Rumana
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:3116222901.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: V. Q., narodený XX. H. XXXX, B. V. A., X.. H. O. XX/XX, proti žalovanej: Slovenská republika, zastúpená Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky, Bratislava, Račianska 71, IČO: 00 166 073, o náhradu škody a nemajetkovej ujmy, vedenej na Okresnom súde Trenčín pod sp. zn. 23C/254/2016, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 15. novembra 2023 č. k. 5Co/15/2023-541, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Trenčíne z 15. novembra 2023 č. k. 5Co/15/2023-541 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „odvolací súd“) napadnutým rozsudkom potvrdil rozsudok Okresného súdu Trenčín z 20. septembra 2022, č. k. 23C/254/2016-394 (ďalej len „súd prvej inštancie resp. prvoinštančný súd“) o zaviazaní žalovanej zaplatiť žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 10.634,25 eur, náhradu škody vo výške 877,31 eur spolu s 5 % úrokom z omeškania ročne zo sumy 877,31 eur od 24.08.2021 (výrok I.), zamietnutí vo zvyšku (výrok II.), priznaní žalovanej proti žalobcovi nároku na náhradu trov konania v časti o náhrade škody v rozsahu 90,46 % (výrok III.) a priznaní žalobcovi proti žalovanej nárok na náhradu trov konania v časti o náhrade nemajetkovej ujmy v rozsahu 100 % (výrok IV.); potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku I. o povinnosti žalovanej zaplatiť žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 10.634,25 eur (výrok I.), rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku II. o zamietnutí zvyšnej časti žaloby týkajúcej sa úrokov z omeškania z nemajetkovej ujmy zmenil tak, že žalovanú zaviazal k úhrade žalobcovi ročného úroku z omeškania vo výške 5 % zo sumy 10.634,25 eur od 24.08.2021 do zaplatenia (výrok II.) a potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie vo zvyšnej napadnutej časti výroku II (výrok III.)

1.1 Súd prvej inštancie po právnej stránke svoje rozhodnutie odôvodnil ust. § 488, § 489, § 494 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“), § 3 ods. 1, 2 a tiež § 4 ods. 1 písm. a), § 5 ods. 1, § 6 ods. 1, 2, § 8 ods. 5 písm. b), § 15 ods. 1, § 16 ods. 4, § 17 ods. 3, 4 a § 25 zákona č. 514/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov a tiež ust. § 517 ods. 2 OZ a § 3 ods. 1 nariadenia vlády 87/95 Zb. Súd prvej inštancie najprv skúmal vecnú pasívnu legitímáciu žalovanej, ktorá je daná podľa § 4 ods. 1

písm. a) v spojení s § 3 zák. č. 514/2003 Z. z., o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci, keď štát, v ktorého mene koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky zodpovedá za podmienok ustanovených týmto zákonom za škodu, ktorá bola spôsobená orgánom verejnej moci pri výkone verejnej moci, nezákonným zatknutím, zadržaním alebo iným pozbavením osobnej slobody. Ďalej uviedol, že pre rozhodnutie o tých častiach žaloby, ktoré súvisia s platovým ohodnotením žalobcu sú tieto časti irelevantné preto, lebo táto majetková škoda nemá priamu príčinnú súvislosť s nezákonným rozhodnutím o vine a treste ale s inými rozhodnutiami, ktoré súvisia so službou žalobcu v policajnom zbore poukazujúc na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2Cdo/112/2017. Čo sa týka nároku, tento bol riadne predbežne prerokovaný s tým, že žalobca podal žalovanej žiadosť o predbežné prerokovanie nároku dňa 29. júna 2016, ktorá bola doručená žalovanej 04. júla 2016. Žalovaná súdu oznámila, že o tejto žiadosti nebolo možné v čase jej podania rozhodnúť, pretože v tomto čase nebolo ukončené trestné stíhanie. Žalobca preto podal 25. februára 2021 opätovnú žiadosť o predbežné prerokovanie s tým, že nárok bol uspokojený žalovanou len z časti, keď žalovaná vyplatila dňa 09. septembra 2021 žalobcovi sumu 16 091,94 eur z čoho čiastka na toto konanie predstavovala sumu 10 184,94 eur. Preto bola splnená podmienka podľa § 15 ods. 1, § 16 ods. 1 a § 17 ods. 5 zákona č. 514/2003 Z. z.. Preto súd konanie čiastočne zastavil v časti o zaplatenie sumy 10 184,94 eur vrátane príslušenstva.

1.2 Z hľadiska skutkového stavu veci mal súd prvej inštancie za preukázané, že v prejednávanej veci bolo žalobcovi vznesené obvinenie dňa 14. júla 2006 s tým, že uznesením Vojenského obvodového súdu Prešov zo dňa 15. júna 2006 bol žalobca dňom 14. júla 2006 vzatý do väzby. Vo výkone väzby bol od 14. júla 2006 do 28. novembra 2006, následne bola na žalobcu ako obvineného podaná dňa 15. januára 2007 obžaloba pre spáchanie skutku opísaného v žalobe. Rozsudkom Okresného súdu v Prešove zo dňa 06. septembra 2019 bol žalobca spod žaloby oslobodený z dôvodu, že nebolo dokázané, že skutok žalobca spáchal keďže obaja korunní svedkovia vypovedali v prospech obžalovaných. Uznesením Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 28. októbra 2020 bolo odvolanie prokurátora zamietnuté. Súd prvej inštancie ďalej uviedol, že rovnaký význam ako zrušenie právoplatného uznesenia o vznesení obvinenia pre nezákonnosť má tiež zastavenie trestného stíhania alebo oslobodenie spod obžaloby. Poukázal na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 4Ncdo/15/2009 ako aj nález ústavného súdu I. ÚS 540/2016. Z tohto dôvodu je potrebné považovať uznesenie o vznesení obvinenia a uznesenie o vzatí do väzby za nezákonné. V dôsledku oslobodzujúceho rozsudku Okresného súdu Prešov je nutné v zmysle § 8 ods. 5 písm. b) Zákona o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci považovať za nezákonnú väzbu žalobcu. Žalobca proti uzneseniu o vznesení obvinenia ako aj proti uzneseniu o vzatí do väzby podal sťažnosti, ktorým nebolo vyhovené, čím bola splnená zákonná podmienka pre uplatnenie náhrady škody a nemajetkovej ujmy podľa § 6 ods. 2. Predpoklad vzniku zodpovednosti štátu za škodu a existencia nezákonných rozhodnutí tak bola splnená. Preto sa v zmysle § 17 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z. zaoberal tým, či v danom prípade iba samotné konštatovanie porušenia práva je dostatočným zadost'učinením. V tomto prípade ide o dokonanú skutočnosť, ktorou vznikla žalobcovi aj nemajetková ujma, ktorú nie je možné dodatočne eliminovať, teda vrátiť späť predošlý stav, keď žalobca nebol odsúdený a nevykonával nezákonný trest. Iba konštatovanie porušenia práva nie je s prihliadnutím na okolnosti nezákonného odsúdenia a dĺžky vykonaného trestu odňatia slobody dostatočným zadost'učinením. Preto súd rozhodol aj o priznaní nemajetkovej ujmy. Žalobca sa v prejednávanej veci domáha odškodnenia za nemajetkovú ujmu, ktorú utrpel v príčinnej súvislosti s nezákonnou väzbou na jeho osobe i v rodinnom živote zahrňujúcim rodičovský vzťah k synovi, vzťah k manželke, v pracovnom a občianskom živote. Každú z jednotlivých súm súd posudzoval podľa kritérií uvedených v § 17 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z. z. Prihliadal na osobu poškodeného, doterajší život a prostredie, v ktorom žije, pracuje, závažnosť vzniknutej ujmy, na okolnosti, za ktorých k nej došlo, na závažnosť následkov, ktoré mu vznikli v súkromnom živote a pri spoločenskom uplatnení. Príčinná súvislosť bola daná, pričom žalovanej žiadnym spôsobom nerozporovala.

1.3 Žalobca si v tomto konaní uplatnil náhradu nemajetkovej ujmy v sume 20.000 eur. Na tejto výške náhrady zotrval počas celého konania s prihliadnutím na čiastočné späťvzatie v dôsledku plnenia žalovanej. Zo sumy uplatnenej žiadosťou predbežné prerokovanie vo výške 25.000 eur mu žalovaná poskytla plnenie vo výške 12.105,75 eur a žalobca si tak uplatňoval celkovo náhradu nemajetkovej ujmy

vo výške 12 894,25 eur.

1.4. Žalovaná mala za to, že náhrada zodpovedajúca sume 20 eur za deň výkonu trestu odňatia slobody v prípade žalobcu a okolnosti jeho prípadu je primeraná, a to za súčasného písomného ospravedlnenia sa ministerkou spravodlivosti. Takisto poukazovala na to, že žalobcovi bola v jeho prípade súčasne vyplatená aj náhrada nemajetkovej ujmy v sume 10.500 eur za nezákonne vykonaný trest odňatia slobody a celková vyplatená náhrada tak predstavuje sumu 22.605,75 eur. Náhrada sa tak blíži k maximálnemu limitu náhrady podľa § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z., ktorá je v danom prípade 29.000 eur. Vzhľadom k tomu, že nemajetková ujma je viazaná na osobu poškodeného, jej zákonný limit kumuluje všetky tituly a zásahy spojené s daným trestným konaním. Z tohto vyplýva, že nie je možné akceptovať taký výklad, že náhrada nemajetkovej ujmy spôsobená postupom v jednom trestnom konaní sa môže saturovať niekoľkokrát v súvislosti s každým zásahom individuálne. K tejto argumentácii prvoinštančný súd uvádza, že je čiastočne dôvodná. Limit nemajetkovej ujmy je viazaný na osobu poškodeného a trestného konania a nie je možné dosiahnuť limit dvakrát pri náhrade nemajetkovej ujmy za trestné stíhanie a väzbu a osobitne aj za nezákonne vykonaný trest odňatia slobody. Nedôvodná je argumentácia žalovanej v tom zmysle, že na prípad žalobcu sa vzťahuje limit podľa § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. V konaní o náhradu nemajetkovej ujmy vydanom pred 01. januárom 2013 nie je možné obmedzovať výšku náhrady nemajetkovej ujmy hornými limitmi náhrad poskytovaných osobám poškodeným násilnými trestnými činmi (rozhodnutie najvyššieho súdu, sp. zn. 7Cdo/262/2015). V prípade žalobcu bola nezákonná väzba vykonaná v roku 2006 na základe nezákonného rozhodnutia vydaného v roku 2006. Všetky podmienky vzniku nároku na náhrady škody boli splnené pred stanovením horného limitu pre náhradu nemajetkovej ujmy. Z tohto dôvodu aplikácia ust. § 17 ods. 4 zák. č. 514/2003 Z. z. vo vzťahu k žalobcom uplatnenému nároku neprichádza do úvahy. Obrana žalovanej v tom zmysle, že nie je správne ak si žalobca uplatňuje nemajetkovú ujmu dvomi samostatnými žalobami pre jedno trestné konanie neobstoí, nakoľko žalobca jasne špecifikoval nároky z titulu, na základe ktorých si uplatňuje v tomto konaní a nie sú zhodné s nárokmi uplatnenými v konaní vedenom pod sp. zn. 17C/336/2013. Je preto irelevantné koľkými žalobami si žalobca uplatní nároky z nezákonného trestného konania. Súd prvej inštancie poukázal na rozhodnutia najvyššieho súdu, sp. zn. 6Cdo/38/2009 a 5Cdo/127/2019, v zmysle poslednej vety citovaného rozhodnutia aj keby súd na rozhodnutia aplikoval ust. § 17 ods. 4 zák. č. 514/2003 Z.z. v aktuálne účinnom znení za použitia limitu odškodnenia, nie je nesprávne a nezákonné rozhodnutie súdu, ktorým by vo výnimočných prípadoch priznal vyššiu náhradu nemajetkovej ujmy za predpokladu riadneho odôvodnenia zvýšenej závažnosti zásahu do práva poškodeného v dôsledku nezákonného rozhodnutia. O takýto prípad ide aj v prípade žalobcu v tomto konaní. Súd prvej inštancie pri úvahe o ustálení výšky náhrady nemajetkovej ujmy žalobcu zobral do úvahy vývoj cien a stále klesajúcu hodnotu peňazí. Nie je náležité v súčasnosti prihliadať bez výhrad na výšky priznaných nemajetkových ujím z obdobia, ktoré je časovo relatívne značne vzdialené súčasnosti. To, že priemerné mzdy nerastú tak rýchlo ako sa znehodnocujú reálne peniaze, nemôžu byť na ujmu poškodeným v dôsledku nezákonných rozhodnutí alebo nesprávnych úradných postupov. Náhrady nemajetkovej ujmy musia zodpovedať reálnemu odškodneniu. Je zjavné, že hodnota odškodnenia v sume 16.500 eur vrátane majetkovej škody v roku 2000 v obdobnom prípade nemôže byť ani zďaleka spravodlivá a primeraná roku 2022. Z judikatúry súdov SR vyplýva, že primeranosť nemajetkovej ujmy treba vždy posudzovať aj v kontexte s rozhodovacou činnosťou Európskeho súdu pre ľudské práva. Žalobca si uplatnil náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch za nezákonný pobyt vo väzbe od 14. júla 2006 do 28. novembra 2006 v rozsahu 137 dní, počas ktorých bol žalobca obmedzený na svojej osobnej slobode, čo je samo o sebe jedným z najzávažnejších zásahov do osobnej sféry jednotlivca. Bol obmedzený na pohybe, bolo tým výrazne zasiahnuté do jeho súkromného života. Došlo tak k narušeniu všetkých zložiek jeho normálneho každodenného života so svojou rodinou, manželkou, synom, matkou. Táto skutočnosť vyplýva zo svedeckých výpovedí manželky a syna žalobcu, takisto z výpovede žalobcu. Následkom väzby je aj morálne odsúdenie žalobcu jeho známymi, priateľmi, kolegami a celkovo spoločnosťou, ktoré pociťuje žalobca a jeho rodina až doposiaľ. Žalobca bol obmedzený vo vykonávaní práce a dosahovaní príjmu či životných cieľov a obmedzená bola komunikácia s okolitým svetom, odlúčený od rodiny, bez možnosti akéhokoľvek spoločenského kontaktu. Bol nútený podriaďiť sa striktnému väzenskému režimu, úplne odlišnému od režimu jednotlivca na slobode. Počas pobytu vo väzbe bol vystavený stresu, úzkosti a frustrácii. Na

základe nezákonnej väzby a teda v priamej príčinnej súvislosti s ňou bol žalobca objektívne obratý o možnosť byť prítomný pri výchove a starostlivosti o syna, ktorý mal v tom čase 8 rokov. Táto skutočnosť má na odškodnenie žalobcu takisto významný vplyv. Ide o významnú osobnú stratu, ktorá sa nedá ničím nahradiť a je možné ju len kompenzovať. Väzba predstavuje vždy zásah do osobnej slobody jednotlivca a vyvoláva ďalšie negatívne dopady na jeho súkromný život. Prvoinštančný súd mal potom za dôvodné priznať žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy súvisiacu s nezákonným rozhodnutím o väzbe podľa § 17 ods. 4 v spojení s § 8 ods. 5 písm. b) zák. č. 514/2003 Z. z. Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca v hospodárstve za kalendárny rok 2005 bola 573,39 eur. 1/30 z toho predstavuje 19,11 eur. Žalobca bol vo väzbe 137 dní, za čo by mu patrila náhrada nemajetkovej ujmy minimálne vo výške 2.618,07 eur. Žalovaná priznala žalobcovi za deň väzby sumu 20 eur mesačne. Túto sumu v minimálnej ako aj žalovanou priznanej sume považoval za neprimeranú.

1.5 Časť uplatnenej nemajetkovej ujmy si žalobca uplatnil za celé obdobie vedenia trestného stíhania od 14. júla 2006 do 28. októbra 2020, ktorého výsledkom bol oslobodzujúci rozsudok. Poukázal na to, že z dôvodu dlhotrvajúceho trestného konania došlo k strate jeho harmonického rodinného života, strate priateľov a známych, spoločenskej izolácii, verejnému odsúdeniu, keďže všetci verili v jeho vinu. Podľa súdu prvej inštancie je nepochybné, že došlo k výraznému negatívnemu zásahu do jeho osobnostných práv na ochranu jeho súkromného, rodinného života, dôstojnosti, osobnej cti a dobrej povesti. Žalobca bol a je bezúhonným. Nikdy nebol pozbavený jeho osobnej slobody, s výnimkou nezákonného rozhodnutia. Pred týmto nezákonným rozhodnutím bol policajtom, pričom na túto profesiu sa pripravoval od strednej školy. Vedenie trestného konania malo negatívne dôsledky aj na túto profesiu, keďže došlo k jeho prepusteniu, následne opätovnému prijatiu, avšak s nižším platovým ohodnotením. Celé negatívne dôsledky trestného konania na život žalobcu považoval súd prvej inštancie za preukázané. V tejto časti žalovaná priznala žalobcovi sumu 750 eur za rok vedenia trestného stíhania, teda spolu 9.365,75 eur výmúc obdobie väzby a výkonu trestu odňatia slobody.

1.6 Prvoinštančný súd vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti a právne úvahy dospel k záveru že je dôvodné žalobcovi ustáliť náhradu nemajetkovej ujmy za výkon väzby a za celkové vedenie trestného stíhania vo výške 5.000 eur a za nezákonný výkon väzby, čo zodpovedá náhrade 56,40 eur za deň vykonanej nezákonnej väzby zo sumy náhrady priznanej spolu vyplatenou žalovanou sumou (spolu 7.740 eur) a vo výške 15 000 eur za celé obdobie trestného stíhania, t. j. vo výške 5.634,25 eur s prihliadnutím na žalovanou priznanú a vyplatenú náhradu vo výške 9.365,75 eur. Priznaná výška nemajetkovej ujmy je výsledkom úvahy súdu, pri ktorej zohľadnil všetky zákonom určené kritériá v zmysle § 17 ods. 2, 3 zák. č. 514/2003 Z. z. Náhradu vo výške 56,40 eur za deň vykonanej väzby považoval súd prvej inštancie za primeranú aj s poukazom na náhradu priznanú v konaní vedenom na tunajšom súde pod sp. zn. 17C/336/2013. Čo sa týka náhrady za rok vedenia trestného stíhania, táto predstavuje zhruba sumu 1.250 eur za rok vedenia trestného stíhania, čo je podľa názoru súdu viac primerané okolnostiam vzhľadom na negatívne dôsledky konania ako žalovanou priznaná suma 750 eur. Táto náhrada takisto zodpovedá životnej úrovni žalobcu, zohľadňuje skutočnosť, že trest zasiahol aj do sféry jeho profesijného života, výrazne zhoršil finančnú situáciu jeho rodiny v tom čase, ktorej súčasťou bol vtedy aj maloletý syn. Takúto náhradu pritom podľa názoru súdu nemožno považovať za symbolické odškodnenie. Súdom prvej inštancie ustálená výška nemajetkovej ujmy podľa neho plní dve primárne funkcie, a to funkciu satisfakčnú (reparačnú) a funkciu preventívnu (odradzovaciu). Napráva ujmy žalobcu a takisto pôsobí na žalovaného, aby sa v budúcnosti vyvaroval nezákonnému rozhodnutiu. Súd vzal do úvahy aj okolnosti, za ktorých došlo k nezákonnému rozhodnutiu, teda to, že v prípade odsúdenia žalobcu bol porušený zákon súdom a iba z jeho iniciatívy, pretože v dôsledku mimoriadneho opravného prostriedku došlo k zrušeniu nezákonného súdneho rozhodnutia. Vzhľadom na skutočnosť, že žalovaná už žalobcovi poskytla čiastočné plnenie vo výške 12.105,75 eur, prvoinštančný súd rozsudkom zaviazal žalovanú na splnenie povinnosti zaplatiť sumu 10.634,25 eur ako náhradu nemajetkovej ujmy žalobcovi. Vo zvyšnej časti žalobu zamietol. Záverom uviedol, že judikátom, na ktoré poukazujú obe sporové strany je zrejmé, že v tejto oblasti sú súdmi priznávané rôzne výšky náhrad nemajetkovej ujmy. Takýto stav je pochopiteľný a súvisí s jedinečnosťou každého prípadu a od osobného nastavenia konkrétnych sudcov, ktorí v konaniach rozhodujú. Výška priznanej náhrady nemajetkovej ujmy by mala odzrkadľovať snahu o spravodlivé rozhodnutie, ktoré zodpovedá realite a môže byť takto prijímané všeobecne.

1.7 Prvoinštančný súd sa zaoberal uplatnenou náhradou škody spočívajúcej v náhrade trov obhajoby žalobcu v trestnom konaní, pričom tento nárok sa odškodňuje v zmysle § 18 ods. 1, 3 zák. č. 514/2003 Z. z. Žalobca po čiastočnom späťvzatí žaloby a zastavení konania trval na uplatnení nároku na náhradu škody vo výške 1.101,64 eur titulom vyúčtovaných, uhradených trov obhajoby. V konaní nebola sporná úhrada týchto trov žalobcom svojmu právnomu zástupcovi P. I. Q.. Žalovaná namietala jednotlivé úkony uplatnené žalobcom. Súd sa musel zaoberať týmito námietkami v kontexte rozhodnutia najvyššieho súdu, sp. zn. 6Cdo/402/2015. Z tohto rozhodnutia vyplýva, že súd môže priznať len náhradu účelne vynaložených trov, výška ktorých zodpovedá tarifnej odmene advokáta určenej osobitným právnym predpisom účinným v čase robenia úkonov. Vo vzťahu k uplatnenej škode priznal takto súd prvej inštancie žalobcovi trovy obhajoby v celkovej sume 877,31 eur a vo zvyšku nepovažoval uplatnené trovy za dôvodné, pričom sa dôkladne zaoberal dôvodmi nepriznania celých uplatnených trov v bodoch 63 až 69 odôvodnenia jeho rozsudku.

1.8 Súd prvej inštancie posúdil uplatnený nárok na úroky z omeškania. Poukázal na § 16 ods. 4 účinného od 01. januára 2013 s tým, že v zmysle citovaného ustanovenia zákona mohlo nastať omeškanie žalovanej dňom 24. augusta 2021, pretože definitívne oznámenie Ministerstva spravodlivosti SR zo dňa 24. augusta 2021, že čiastočne uspokojí nárok žalobcu bolo doručené žalobcovi dňa 24. augusta 2021. Nárok na predbežné prerokovanie si žalobca uplatnil v čase, kedy iné znenie nebolo platné a účinné, pri určení výšky náhrady za nemajetkovú ujmu ide o konštitutívne rozhodnutie založené na úvahe súdu. Povinnosť zaplatiť náhradu nemajetkovej ujmy vzniká až na základe súdneho rozhodnutia, v ktorom je určená doba plnenia, a preto až uplynutím takto určenej lehoty splnenia sa dlžník dostáva do omeškania (rozsudok najvyššieho súdu, sp. zn. 1Co/15/97, 6Cdo/185/2011). Toto však neplatí o uplatnenej náhrade škody, ktorá nie je závislá od úvahy súdu. Preto rozhodol o splnení povinnosti žalovanej zaplatiť z dôvodne uplatnenej náhrady škody aj úroky z omeškania odo dňa oznámenia, že neuspokojí nárok na náhradu škody v sume, ktorá mu podľa rozsudku patrí, teda od 24. augusta 2021. Preto súd rozhodol o povinnosti žalovanej zaplatiť žalobcovi úrok z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 877,31 eur od 24. augusta 2021 do zaplatenia.

1.9 O trovách konania súd prvej inštancie rozhodoval podľa § 255 ods. 1, 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Čo sa týka nároku na náhradu škody, táto bola v konaní uplatnená v sume 4 180,83 eur, pričom priznanie tejto sumy bolo 100 % úspechom žalobcu. Za neúspech žalobcu možno považovať zastavenie konania v časti 3.079,19 eur s tým, že plnenie žalovanej v rámci predbežného prerokovania nároku však nemožno považovať za okolnosť, ktorá by bola dôsledkom podanej žaloby, pretože žalobca si riadne uplatnil právo na predbežné prerokovanie nároku až počas tohto konania, teda po podaní žaloby. Preto plnenie žalovanej nemožno považovať za správanie, v dôsledku ktorého vzal žalobca žalobu čiastočne späť. Za neúspech žalobcu súd považuje aj nepriznanie časti uplatnenej škody vo výške 224,33 eur. Úspech žalovanej teda predstavuje 95,23 % v tejto časti, neúspech 4,77 % a celkový úspech žalovanej tak predstavuje 90,46 % a v tejto výške má nárok na náhradu trov konania. Čo sa týka úspechu v časti náhrady nemajetkovej ujmy, ktorá bola uplatnená za väzbu v sume 12.894,25 eur, konštatoval, že čo do základu tento nárok bol dôvodný, čo do výšky však úspech žalobcu bol len čiastočný. Posúdenie výšky plnenia tu však na rozdiel od náhrady škody záviselo výlučne na úvahe súdu. Zásadu úspechu vo veci treba uplatniť aj na konania, v ktorých výška plnenia závisí od úvahy súdu (§ 255 CSP). V týchto prípadoch však nejde o procesne neúspešného žalobcu, ak mu bola priznaná aspoň časť žalobou uplatneného nároku, pretože ho nemožno zaťažiť procesnou zodpovednosťou za predvídanie výsledku na základe úvahy súdu. Za základné sa považuje rozhodnutie, že do práva žalovaného bolo zasiahnuté, výška ujmy je potom druhotná a nadväzujúca. Žalobcu treba v takejto veci považovať za plne procesne úspešného, keď mal plný úspech čo do základu uplatneného nároku a súčasne výška plnenia vyplývala z jeho procesného úspechu, závisela výlučne od úvahy súdu poukazujúc pri tom na rozsudok Krajského súdu v Trnave, sp. zn. 10Co/191/2017 a Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. I. ÚS 56/2017. Z tohto potom možno vyvodiť záver, že čo do nároku na náhradu nemajetkovej ujmy pre účely trov tejto časti konania bol žalobca v plnej miere úspešný s tým, že mu patrí proti žalovanej plná náhrada trov konania, avšak iba z prisúdenej sumy, čo súd vyjadril v rozsudku, pričom o samotnej výške náhrady trov konania rozhodne súdny

úradník podľa § 262 ods. 2 CSP.

2. Odvolací súd konštatoval, že rozhodnutie týkajúce sa výroku súdu prvej inštancie v časti týkajúcej sa náhrady skutočnej škody vo výške 877,31 eur s príslušenstvom, vrátane zamietnutia zbytku nároku na náhradu škody odvolaním napadnuté nebolo, a preto v tejto časti je rozhodnutie súdu prvej inštancie právoplatné.

2.1. Odvolací súd na zdôraznenie správnosti dodal, že aktuálna zákonná úprava obsahuje niektoré všeobecné hľadiská určenia výšky náhrady nemajetkovej ujmy, pokiaľ ide o výšku samotnú, túto už nejako nekonkretizuje. Jediným limitom je aktuálne znenie ust. § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z., ktoré s účinnosťou od 01. januára 2013 obmedzuje výšku nemajetkovej ujmy tak, že priznaná výška nemajetkovej ujmy nemôže byť vyššia ako výška náhrady poskytovaná osobám poškodeným násilnými trestnými činmi podľa osobitného predpisu. Odôvodnenie priznania náhrady nemajetkovej ujmy žalobcovi považuje za presvedčivé, preskúmateľné a rešpektujúce rešpektoval kritéria ustanovené v § 17 ods. 3 pre posudzovanie takéhoto nároku a vzhľadom na okolnosti prípadu v adekvátnej sume. Podľa jeho názoru dlhotrvajúce trestné stíhanie nebolo primerané a spravodlivé „vybaviť“ len deklaráciou o porušení práv. Svoju argumentáciu podporil rozhodnutiami najvyššieho súdu z 27. augusta 2019 sp. zn. 4Cdo/125/2019 a z 21. októbra 2020 sp. zn. 4Cdo/130/2020. Odvolací súd tak v prejednávanej veci nezistil dôvod na to, aby sa odchýlil od logických argumentov a relevantných právnych záverov súdu prvej inštancie, ktorý riadne odôvodnil nárok žalobcu z pohľadu uplatňovaného nároku na náhradu nemajetkovej ujmy za čas, ktorý žalobca strávil vo väzbe, kedy súd prvej inštancie dospel k záveru, že adekvátnou náhradou za toto obdobie je suma 5 000 eur, čo zodpovedá náhrade zhruba 56,40 eur/deň vykonanej nezákonnej väzby, čo so sumou priznanou spolu žalovanou predstavuje čiastku 7.740 eur. Pre zdôraznenie správnosti porovnal priznanú sumu podľa viacerých rozhodnutí najvyššieho súdu.

2.2 Ďalšia časť uplatňovanej nemajetkovej ujmy spočívala v náhrade za obdobie vedenia trestného stíhania v čase od 14. júla 2006 do 28. októbra 2020, ktorého výsledkom bol oslobodzujúci rozsudok. Žalovaná v tejto časti uznala nárok žalobcu do výšky 750 eur za rok vedenia trestného stíhania, teda spolu 9.365,75 eur vyjmúc obdobie väzby a výkonu trestu odňatia slobody. Súd prvej inštancie na rozdiel od žalovanej dospel k záveru, že primeraná výška náhrady nemajetkovej ujmy za toto obdobie predstavuje sumu 1.250 eur za rok vedenia trestného stíhania, čo je viac primerané okolnostiam vzhľadom na negatívne dôsledky konania ako žalovanou priznaná suma 750 eur. Odvolací súd sa stotožnil s odôvodnením súdu prvej inštancie. Poukázal na viaceré novelizácie zákona č. 514/2003 Z. z. a rozsudok najvyššieho súdu 7Cdo/145/2011, v zmysle ktorého, ak bolo nezákonné rozhodnutie vydané pred 01. januára 2009 má súd vec posudzovať podľa § 17 účinného do 31. decembra 2008. Pripomenul, že novela zák. č. 514/2003 Z. z. vykonaná zák. č. 412/2012 Z. z. od 01. januára 2013 v § 17 vypúšťa minimálnu výšku náhrady nemajetkovej ujmy v prípade väzby a zavádza limit výšky náhrady nemajetkovej ujmy. Novela však neobsahovala žiadne prechodné ustanovenia. Právo poškodeného na náhradu škody nemajetkovej ujmy vzniká momentom vydania nezákonného rozhodnutia, vzatia do väzby, či zbytočnými prietahmi bez ohľadu na to, že žalovateľným nárokom sa stáva až po splnení ďalších podmienok, napr. oslobodenie obžalovaného. Preto aplikovať § 17 zákona č. 514/2003 Z. z. v zmysle tejto novely (zák. č. 412/2012 Z. z.) na prípady, keď uznesenie o vznesení obvinenia bolo vydané pred 01. januára 2013 by znamenalo pripustiť, že hoci v čase pred nadobudnutím účinnosti novely vzniklo poškodenému právo na náhradu nemajetkovej ujmy vo vyššej výške, toto jeho právo v časti prevyšujúcej horný limit zavedený novelou zákona č. 412/2012 Z. z. zaniklo dňom jeho účinnosti. Takýto prístup by popieral nielen princíp úplného odškodnenia, ale spôsoboval by aj neprípustné odňatie už existujúceho práva, zásah do legitímnej nádeje poškodeného na satisfakciu a bol by porušením zásady retroaktivity. Poukázal na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 5Cdo/169/2021, podľa ktorého právo poškodeného na náhradu škody, teda nemajetkovej ujmy vzniká momentom vydania nezákonného rozhodnutia, vzatia do väzby, či zbytočných prietahov v konaní bez ohľadu na to, že žalovateľným nárokom sa stáva až po splnení ďalších podmienok. Pokiaľ uznesenie o vznesení obvinenia bolo vydané pred 01. januárom 2013 aplikácia § 17 v zmysle novely zák. č. 412/2012 Z. z. by znamenala pripustiť, že hoci v čase pred nadobudnutím účinnosti novely vzniklo poškodenému právo na náhradu nemajetkovej ujmy vo vyššej výške je toto jeho právo v časti prevyšujúcej horný limit zavedený novelou,

zaniklo dňom jeho účinnosti. Uznesenie o vznesení obvinenia bolo vydané pred zavedením tejto limitácie tak ako bolo vyššie uvedené, nakoľko obvinenie voči žalobcovi bolo vznesené dňa 14. júla 2006. Rovnako samotnú väzbu vykonal žalobca pred zavedením tejto limitácie v čase od 14. júla 2006 do 28. novembra 2006, preto na obdobie trvania väzby podľa odvolacieho súdu v žiadnom prípade nemožno použiť zákonom stanovenú hornú limitáciu v zmysle § 17 ods. 4 zák. č. 514/2003 Z. z., a túto čiastku priznanú za dobu výkonu väzby nemožno ani do tejto limitácie započítavať. Z obdobného princípu vychádzal aj pri stanovení náhrady nemajetkovej ujmy za obdobie, kedy bolo vedené voči žalobcovi trestné stíhanie, vznesené obvinenie, pričom časť tohto obdobia rovnako spadá do doby, keď zákon žiadnu limitáciu neupravoval, a to konkrétne teda od 14. júla 2006 do momentu, kedy začala platiť limitácia v zmysle § 17 ods. 4 po 01. januára 2013. Jedná sa teda o časť roka 2006 od 14. júla 2006 do konca tohto roka a následne od roku 2007 - 2012, teda 6 rokov vedenia trestného stíhania proti žalobcovi. Vychádzal z priznanej priemernej náhrady nemajetkovej ujmy za rok vedenia trestného stíhania zo strany súdu prvej inštancie v prospech žalobcu voči žalovanej vo výške 1 250 eur za rok vedenia trestného stíhania okrem doby, kedy bol výkon trestu a väzbe, i toto obdobie vedenia trestného stíhania je potrebné odpočítať od prípadnej limitácie stanovenej vo vyššie citovanom ustanovení zákona. Následne odkázal na rozhodnutie Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 27Co/84/2022, kde zosummarizoval rozhodovaciu činnosť Najvyššieho súdu SR vo vzťahu k ust. § 17 ods. 4 zák. č. 514/2003 Z. z.

2.3 Odvolací súd pripomenul, že časť nároku žalobcu vznikla pred 01. januárom 2013, avšak následne pokračovala aj po tomto dátume až prakticky do roku 2020. Je teda faktom, že súd prvej inštancie prekročil hornú hranicu zavedenú limitáciou po 01. januári 2013, avšak okrem vyššie uvedeného časového hľadiska, ktoré by podľa odvolacieho súdu odôvodňovalo priznanie vyššej náhrady vzhľadom na tú skutočnosť, že v určitom období, za ktorého sa žalobca domáhal náhrady škody limitácia neplatila. Bez ohľadu na to odvolací súd poukázal aj na to, že prípad žalobcu predstavuje dôvod hodný osobitného zreteľa, ktorý by odôvodňoval prekročenie tejto hornej hranice stanovenej v § 17 ods. 4. Dôvody, pre ktoré bola žalobcovi prisúdená výška náhrady nemajetkovej ujmy sú dostatočne, podrobne a presne odôvodnené v rozhodnutí súdu prvej inštancie s prihliadnutím na tú skutočnosť, že žalobca bol vo výkone väzby po dobu 137 dní, kedy náhrada za jeden deň väzby predstavuje 56,40 eur/deň a rovnako v tej skutočnosti, že žalobca bol podrobený vedeniu trestného stíhania po dobu celkovo viac ako 14 rokov. O tom, že v prejednávanej veci sa skutočne jedná o prípad hodný osobitného zreteľa svedčí aj tá skutočnosť, že samotná žalovaná čiastočne uznala nárok žalobcu a v liste, ktorým reagovala na predbežné prerokovanie nároku zo dňa 23. augusta 2021 skonštatovala, že vydaním uznesenia o vznesení obvinenia a uznesenia obvodového súdu zo dňa 15. júla 2006 došlo zo strany orgánov verejnej moci k zásahu do práv žalobcu. Za tieto zásahy sa Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky žalobcovi ospravedlnilo. Zároveň v rovnakej listine žalovaná uznala, že za skutočnú škodu spočívajúcu v trovách právneho zastupovania predstavuje náhrada obhajoby vo výške 3.986,19 eur, ktorá zodpovedá účelným trovám obhajoby v zostávajúcom rozsahu požadovanej náhrady škody vo výške 1.139,72 eur, nebol vznik škody účelne vynaložených trov preukázaný. Čo sa týka náhrady nemajetkovej ujmy za väzbu a trestné stíhanie si žalobca vo vzťahu k žalovanej uplatnil náhradu spolu vo výške 25 000 eur, a to za 137 dní väzby a vedenie trestného stíhania od 14. júla 2006 do 28. októbra 2020 s tým, že vzhľadom na preukázaný skutkový stav veci žalovaná dospela k záveru, že popri poskytnutom konštatovaní porušenia práv žiadateľa a ospravedlnenia sa za tieto zásahy, je potrebné pristúpiť aj k priznaniu náhrady nemajetkovej ujmy celkovo vo výške 12.105,75 eur vypočítanej ako 20 eur/deň trvania väzby, čo predstavuje 2.740 eur a 750 eur za rok vedenia trestného stíhania od 14. júla 2006 do 28. októbra 2020 vyjmúc obdobie väzobného stíhania. Celkovo tak teda žalovaná dobrovoľne žalobcovi poskytla náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 9 365,75 eur. Uviedla, že táto suma zohľadňuje prezumované následky spojené s výkonom väzby a zároveň aj dopady trestného stíhania na osobu obvineného. Všetky tieto okolnosti tak predstavujú dôvody hodné osobitného zreteľa, pre ktoré bolo dôvodné u žalobcu prekročiť limitáciu zavedenú ust. § 17 ods. 4 zák. č. 514/2003 Z. z. s účinnosťou od 01. januára 2013.

2.4 Odvolací súd pripomenul, že existujú skoršie rozhodnutia najvyššieho súdu, napríklad R45/2000, prípadne 4Cdo/48/2017, z ktorých vyplýva, že povinnosť zaplatiť náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch vzniká až na základe súdneho rozhodnutia, v ktorom je určená doba plnenia, až uplynutím

takto určenej lehoty plnenia sa dlžník dostáva do omeškania. Na druhej strane však táto judikatúra bola prekonaná novšími rozhodnutiami najvyššieho súdu, ktoré považuje aj odvolací súd za ustálenú súdnu prax pri riešení otázky úrokov z omeškania z priznanej náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonným rozhodnutím, v rámci ktorých bol prekonaný názor uvedený v rozhodnutí dovolacieho súdu pod sp. zn. 1Cdo/15/1997. Rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/257/19 ustálilo, že čo sa týka úroku z omeškania, nárok žalobcu voči žalovanej vzniká samotnou existenciou väzobného trestného stíhania a rozsudku, ktorým bola osoba pozbavená osobnej slobody a následne oslobodená spod obžaloby. Preto rozhodnutie, ktorým sa priznáva táto náhrada škody vo forme nemajetkovej ujmy v peniazoch v konkrétnej výške už len deklaruje existenciu tejto zákonom priznanej právnej skutočnosti a nárokom z nej vyplývajúcich. Podľa § 563 OZ ak čas plnenia nie je dohodnutý, ustanovený právnym predpisom alebo určený v rozhodnutí je dlžník povinný plniť prvého dňa po tom čo ho veriteľ o plnenie požiadal. Z tohto je možné ďalej vyvodiť, že k vzniku omeškania s plnením nemajetkovej ujmy nedochádza márnym uplynutím lehoty stanovenej v rozhodnutí súdu ale márnym uplynutím 6 mesačnej lehoty na plnenie podľa § 16 ods. 1 zák. č. 514/2003 Z. z. Tento názor je podporený aj novelou zák. č. 412/2012 z 01. januára 2013, v ktorej bolo ust. § 16 ods. 4 zák. č. 514/2003 Z. z. zmenené tak, že ak súd rozhodnutím o náhrade škody prizná poškodenému aj úrok z omeškania, lehota omeškania začína príslušnému orgánu plynúť najskôr dňom oznámenia, že neuspokojil nárok na náhradu škody alebo uplynutím 6 mesačnej lehoty na predbežné prerokovanie nároku ak súd neurčí začiatok jej plynutia neskôr. Preto odvolací súd dospel k záveru, že v tejto napadnutej zamietavej časti je potrebné rozhodnutie súdu prvej inštancie zmeniť a priznať žalobcovi aj nárok na úrok z omeškania v ním požadovanej výške, kedy prvý deň omeškania je stanovený doručením oznámenia žalobcovi zo strany žalovanej, že neuspokojí nárok na náhradu škody.

2.5 Podľa odvolacieho sa súd prvej inštancie správne vyporiadal s otázkou náhrady trov konania vo vzťahu k nároku žalobcu v časti týkajúcej sa náhrady nemajetkovej ujmy, kde rozhodol tak, že žalobca má proti žalovanej nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %, ktorý nárok patrí žalobcovi z prisúdenej sumy. Pochybenia sa však dopustil súd prvej inštancie v tomto kontexte, pokiaľ rozhodol o nároku na náhradu trov konania dvomi samostatnými výrokmi, takýto postup je procesne neprípustný. Nesprávny bol potom postup súdu prvej inštancie, ktorý výrokom III. priznal žalovanej proti žalobcovi nárok na náhradu trov konania v časti náhrady škody vo výške 90,46 % a výrokom IV. naopak žalobcovi proti žalovanej v rozsahu 100 % z prisúdenej sumy aj keď jeho myšlienkový postoj vo vzťahu k tomuto nároku a trovám konania bol vecne správny. Súd prvej inštancie tak nesprávne posúdil pomer úspechu a neúspechu žalobcu a žalovanej, v časti ktorej sa žalobca domáhal proti žalovanej náhrady škody vo vzťahu k trovám obhajoby. V tomto kontexte odvolací súd poukázal na rozhodnutie najvyššieho súdu, sp. zn. 6Cdo/70/2021, v ktorom sa konštatuje, že pokiaľ v priebehu konania žalovaná z časti plnila v dôsledku čoho došlo k späťvzatiu žaloby a v tejto časti zastaveniu konania je nutné posúdiť, ktorá zo strán procesne zavinila zastavenie konania v zmysle § 256 ods. 1 CSP. V zmysle rozhodnutia najvyššieho súdu zásada procesnej zodpovednosti za zavinenie vyplývajúce z citovaného ustanovenia, je inštitútom procesného práva. Rozhodujúcimi skutočnosťami na posúdenie tejto zodpovednosti sú tie, ktoré vznikli po začatí konania. Uplatňujú sa pre každé konanie bez ohľadu na to, z akého dôvodu bolo konanie zastavené, ak už vznikol procesnoprávny vzťah medzi súdom a oboma stranami sporu a medzi stranami sporu navzájom. Kritérium procesného zavinenia treba posudzovať z objektívneho hľadiska, a to vo vzťahu medzi tým čo žalobca v konaní požadoval, resp. akého výsledku sa domáhal a skutočnosťou, pre ktorú žalujúca strana neskôr vzala žalobu späť s tým, aby konanie bolo zastavené. Dôvod žaloby sa skúma len z hľadiska procesnoprávneho, nie z hľadiska hmotnoprávneho. V zmysle § 255 CSP je teda povinnosť platiť trovy konania založená na princípe úspechu vo veci, z ktorej je okresný súd povinný vychádzať. Hoci § 256 ods. 2 CSP umožňuje rozhodnúť o náhrade trov konania bez ohľadu na výsledok sporu, avšak len v prípade, ak ide o trovy, ktoré vznikli zavinením niektorej sporovej strany, pričom ide o trovy, ktoré nesúvisia s riadnym vedením sporu a nemožno medzi ne zaradiť zavinenie pri zastavení konania. Preto vo výroku o náhrade trov konania bolo povinnosťou súdu rozhodnúť jedným výrokom a nie tento deliť, ako tak urobil súd prvej inštancie. Preto dospel odvolací súd k tomu záveru, že je potrebné napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie vo vzťahu o trovách konania zmeniť tak, že bude o trovách konania pred súdom prvej inštancie rozhodnuté jedným výrokom, a to pri zohľadnení úspechu na strane žalobcu, zavinení na späťvzatiu žaloby len zo strany žalovaného v

dôsledku plnenia pri posudzovaní tohto späťvzatia z hľadiska procesného. Čo sa teda týka celkovo trov konania v časti týkajúcej sa náhrady nemajetkovej ujmy bol žalobca 100 % úspešný z priznanej čiastky 22.740 eur, z čoho 10.634,25 eur mu bola priznaná súdom a 12.105,75 eur bola dobrovoľne plnená zo strany žalovaného. K tomuto je potrebné pripočítať sumu 5.087,80 eur, čo predstavuje nárok na náhradu škody, ktorú si uplatnil žalobca na trovách právneho zastúpenia, z čoho mu dobrovoľne žalovaný zaplatil sumu 3.986,16 eur a žalobca si naďalej uplatneným nárokom uplatňoval sumu 1.101,64 eur. Jeho nárok bol zamietnutý čo do sumy 224,33 eur. Po zrátaní súm, ktoré si uplatnil žalobca pri zohľadnení voľnej úvahy súdu tak predstavuje celkovo uplatnený nárok žalobcu 27.818,80 eur (nemajetková ujma priznaná a čiastočne dobrovoľne plnená + náhrada škody čiastočne plnená a čiastočne priznaná súdom prvej inštancie + zamietnutý nárok). Žalobca bol neúspešný čo do sumy 224,33 eur. Potom jeho neúspech predstavuje v konečnom dôsledku 0,8 % po odrátaní neúspechu žalobcu zo sumy 100 %, tak jeho celkový úspech predstavuje 99,2 %, preto odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvej inštancie v časti týkajúcej sa trov konania ako pred súdom prvej inštancie, tak aj pred odvolacím súdom a priznal v konečnom dôsledku žalobcovi náhradu trov konania voči žalovanému v rozsahu 99,2 %. Je síce pravdou, že žaloba bola podaná predčasne, teda skôr ako sa právoplatne rozhodlo v trestnom konaní o oslobodení žalobcu, avšak táto okolnosť sa mohla následne prejavíť až pri stanovení prvého dňa omeškania zo strany žalovaného.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná dovolanie (ďalej aj „dovolateľka“), ktorého prípustnosť odôvodňovala § 420 písm. f) CSP a 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP. Pripomenula, že jej bolo v minulosti aj súdmi vyčítané, že neodškodňuje nároky na náhradu nemajetkovej ujmy dobrovoľne, dokonca že neposkytuje ani ospravedlnenie, z dôvodu ktorého potom súdy žalobcom priznávali automaticky náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch s konštatovaním, že iná forma náhrady už nie je adekvátne a primeraná. Vo veci bol žalobca odškodnený za trestné stíhanie a vykonanú väzbu nielen sumou (12.105,75 eur, teda 20 eur za deň výkonu väzby a 750 eur za každý rok vedenia trestného stíhania vyjmúc obdobie výkonu väzby i výkonu trestu v celkovej sume 9 365,75 eur), ktorú podľa žalovanej judikatúra považuje za spravodlivú, táto bola poskytnutá dobrovoľne a v čase, kedy to bolo najskôr možné po splnení zákonných podmienok, ale zároveň aj ďalšími nerelutárnymi formami náhrady nemajetkovej ujmy - konštatovanie porušenia práva žalobcu a poskytnutie ospravedlnenia, ako to napokon predpokladá § 17 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z. Dala do pozornosti, že žiadne súdne rozhodnutie nereflektuje skutočnosť dobrovoľného uspokojenia nároku na náhradu nemajetkovej ujmy žalovanou všetkými dostupnými prostriedkami pred uplatnením nároku na súde. Prvostupňový a ani odvolací súd nesprávne právne postupovali pri určení primeranej výšky náhrady nemajetkovej ujmy, keď pri vyčíslení nezohľadnili poskytnutie ospravedlnenia žalovanej, v ktorom dobrovoľne priznala porušenie zákona, čím čiastočne kompenzovala nemajetkovú ujmu žalobcovi, priznala a vyplatila mu náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Podľa jej názoru je v prípade vzniku nemajetkovej ujmy je poskytnutie konštatovania porušenia práva a ospravedlnenia nezanedbateľná forma satisfakcie. Žalobcovi dobrovoľne poskytla aj náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch v celkovej sume 22.605,75 eur. Dala do pozornosti rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vo veci Apicella vs. Taliansko, kde v ods. 78 akceptoval princíp, pri ktorom je akceptovateľné, ak na základe vnútroštátneho mechanizmu bez potreby vedenia konania pred ESLP je priznaná nižšia suma, akú by v obdobných prípadoch priznal samotný ESLP. Podľa nej neexistuje dôvod, pre ktorý by analogicky tento princíp nemal byť uplatnený aj v prípade, ak náhradu nemajetkovej ujmy za trestné stíhanie poskytne štát dobrovoľne. Všeobecné súdy by mali nielen akceptovať, ale i priamo podporovať prístup akceptovania poskytnutého odškodnenia zo strany štátu v štádiu predbežného prerokovania, hoci by malo ísť o sumy, ktoré sú o niečo nižšie ako sumy, ktoré by priznali súdy v súdnych konaniach. Odvolací súd nijakým spôsobom nezohľadnil jej námietku nesprávneho právneho posúdenia výšky priznanej náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch nezohľadnením poskytnutia nepeňažnej satisfakcie vo forme ospravedlnenia a konštatovania porušenia práva a priznanie a vyplatenie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch. Nereagoval tak na jej námietku, čím došlo aj k naplneniu dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP. Dovolateľka je toho názoru, že priznanie akejkoľvek ďalšej sumy náhrady nemajetkovej ujmy nad rámec tej, ktorú už žalobcovi poskytla žalovaná pri predbežnom prerokovaní, je absolútne neproporcionálne a nespravodlivé k výške odškodnenia, ktorú právny poriadok priznáva pri odškodňovaní obeti trestného činu osobe, ktorá pri takom čine prišla o život. Aj keď je výška priznanej náhrady nemajetkovej ujmy je závislá od

úvahy súdu, musí zohľadniť osobitosti konkrétneho prípadu, opierať sa o celkom konkrétne a preskúmateľné hľadiská, a zohľadniť obmedzenia vo vzťahu k priznávanej výške náhrady nemajetkovej ujmy vyplývajúce tak z hmotnoprávných predpisov (zákon č. 215/2006 Z. z., aktuálne zákon č. 274/2017 Z. z.), ktoré priamo určujú výšku náhrady za spôsobenú ujmu, ako aj z relevantných rozhodnutí ústavného súdu či EŠLP. Napriek tomu, že odvolací súd deklaruje, aké všetky okolnosti zohľadnil, určenie sumy nemajetkovej ujmy považuje na základe ľubovôle, rovnako ako aj v prípade súdu prvej inštancie, čo zakladá nepreskúmateľnosť súdnych rozhodnutí. V rozhodovacej činnosti súdov nie je možné identifikovať žiadne iné rozpätia ako 20 až 60 eur za deň obmedzenia osobnej slobody. Počas konaní pred prvostupňovým a odvolacím súdom poukazovala na ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu vo forme viacerých jeho rozhodnutí pojednávajúcich o primeranosti náhrady nemajetkovej ujmy v porovnaní s odškodnením za poškodenie zdravia alebo za spôsobenie smrti, od ktorých sa odvolací súd odklonil. Rovnako poukazovala aj na judikatúru EŠLP ako rozhodnutia Italehti a Karhuvaara v. Fínsko a Tolstoy Miloslavsky v. Spojené kráľovstvo. Odvolací súd v súvislosti s odvolacími námietkami žalovanej vo vzťahu k existencii hornej hranice nemajetkovej ujmy nevyvinul ani len marginálnu snahu reagovať na odvolaciu argumentáciu žalovanej, ale naopak len stroho odkázal na body 49. až 64. rozhodnutia Krajského súdu v Trenčíne, sp. zn. 27Co/84/2022 v obdobnej veci žalobcu, ktorý doslovne vykreoval inú názorovú líniu, ktorej existenciu podporil rozhodnutiami najvyššieho súdu senátu 7C Krajským súdom v Trenčíne použité rozhodnutia dovolacieho súdu v rozsudku č. k. 27Co/84/2022-462 zo dňa 28.03.2023 sú však v súčasnosti aj dovolacím súdom považované za prekonané, pretože z hľadiska ich obsahu sú v predmetnej otázke rozporné s celým radom rozhodnutí dovolacieho súdu obsahujúcich opačné právne posúdenie predmetnej otázky, na ktoré odkazovala v priebehu sporu ako napr. z 29. júna 2021 sp. zn. 5Cdo/127/2019. Aj keď odvolací súd podporil argumentáciu rozhodnutím ústavného súdu z 24. januára 2017 sp. zn. III. ÚS 754/2016, žalovaná dala do pozornosti novšie rozhodnutie ústavného súdu z 12. novembra 2020 sp. zn. III. ÚS 432/2020. K tomuto nálezu sa neskôr vyjadril aj dovolací súd vo svojom uznesení z 27. októbra 2022 sp. zn. 6Cdo/224/2019. ďalej poukázala na rozhodnutie dovolacieho súdu zo 14. júla 2018 sp. zn. 3Cdo/19/2018. Dovolateľka zdôraznila, že tvrdeným odklonom zo strany dovolacieho súdu v napadnutom rozsudku, ktorý navyše len odkázal na odôvodnenie iného rozhodnutia v obdobnej veci žalobcu, nesmeruje k absencii uplatnenia § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z., ale napáda absenciu posúdenia primeranosti priznanej výšky náhrady nemajetkovej ujmy v kontexte ustálenej súdnej praxe, z ktorej zákonné znenie § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. vychádza. Súdna prax sa nikdy nezaoberala dobrovoľným plnením žalovanej v peňažnej i nepeňažnej forme v rámci predbežného prerokovania nároku.

3.1 Pripomenula, že rozhodnutie, ktorým bol žalobca oslobodený spod obžaloby nadobudlo právoplatnosť dňa 28. októbra 2020 a išlo o splnenie poslednej podmienky vzniku nároku za účinnosti zákona č. 412/2012 Z. z. Aj keď môžu existovať výnimočné okolnosti, kedy bude potrebné uvažovať nad prekonaním limitu odškodnenia, ale v tomto prípade to podľa dovolateľky tento prípad nie je výnimočným prípadom, aby limit odškodnenia bol prekonaný rozhodnutiami súdov oboch stupňov, a to dokonca vo vzťahu k maximálnej sume odškodnenia v prípade smrti poškodeného. Ak by došlo k riadnemu aplikovaniu uvedených hmotnoprávných predpisov upravujúcich odškodňovanie obetí násilných trestných činov, predovšetkým zákona č. 215/2006 Z. z. o odškodňovaní osôb poškodených násilnými trestnými činmi (resp. zákona č. 274/2017 Z. z. o obetiach trestných činov), súdy nemohli prijať rozhodnutie, že ujmu, ktorá vznikla žalobcovi ako ujma pociťovaná na povesti občana, odškodnia vyššou sumou ako ujmu za stratu na živote (ako najzávažnejší dôsledok, za ktorý zákon priznáva maximálnu výšku náhrady nemajetkovej ujmy). Zohľadňujúc skutočnosť, že k zásahu došlo v roku 2020, by ako maximálna náhrada nemajetkovej ujmy pripadala do úvahy suma vo výške 29.000 eur za predpokladu, že by boli v konaní preukázané také závažné dôsledky identifikovaného zásahu, ktoré by odôvodňovali priznanie náhrady nemajetkovej ujmy na úrovni odškodnenia poskytovaného v prípade smrti spôsobenej trestným činom. Odvolací súd priznal žalobcovi za výkon väzby a vedenie trestného stíhania nárok na náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 10.634,25 eura s príslušenstvom, ktorá prevyšuje výšku odškodnenia obetí znásilnenia, sexuálneho násillia alebo sexuálneho zneužívania. Vzhľadom na to, že žalobca v rámci sporov o náhradu škody uplatnil náhradu nemajetkovej ujmy za viaceré zásahy vzťahujúce sa k totožnému trestnému konaniu tak u žalobcu je suma už priznanej

náhrady nemajetkovej ujmy po vydaní napadnutého rozsudku, ešte vyššia, a to 52 740 eur, čím prevyšuje aj maximálnu možnú výšku odškodnenia poskytovaného podľa zákona č. 215/2006 Z. z. resp. zákona č. 274/2017 Z. z.. Preto nemôže ísť o primeranú nemajetkovú ujmu. Uviedla, že je si vedomá dvoch samostatných konaní na súde prvej inštancie a neskôr na odvolacom súde, ktoré sa vzťahovali k totožnému trestnému konaniu. Odvolaciemu súdu zaslala podanie z 27. júla 2023 označené ako Vyjadrenie žalovanej do odvolacieho konania, v ktorom reagovala na záver, ku ktorému dospel Krajský súd v Trenčíne v bode 70. odôvodnenia rozsudku z 28. marca 2023, č. k. 27Co/84/2022-46: „Nie je tiež pravdou, že by sa súd prvej inštancie nezaoberal súvzťažnosťou prisúdeného nároku s obdobným nárokom, ktorý žalobca uplatňuje v súvislosti s iným nezákonným rozhodnutím vzťahujúcim sa k výkonu väzby, tento však nebolo možné reálne zohľadniť v tejto veci, keďže doposiaľ právoplatné rozhodnutie o tomto ďalšom nároku prítomné nie je“. Z citovanej časti odôvodnenia vyplývalo, že je potrebné zohľadniť súvzťažnosť nárokov uplatnených žalobcom v konaniach sp. zn. 17C/336/2013 (rozhodnutie o treste) a v prejednávanej veci (nezákonné rozhodnutie - uznesenie o vznesení obvinenia a rozhodnutie o väzbe) vo vzťahu k priznanej výške náhrady nemajetkovej ujmy. Túto skutočnosť odvolací súd v tomto konaní opomenul. Podľa žalovanej ide o kľúčovú okolnosť pri posúdení jednak primeranosti priznanej náhrady nemajetkovej ujmy, ako aj zachovaní horného limitu odškodnenia v zmysle § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. Odvolací súd mal zohľadniť súvzťažnosť nárokov na náhradu nemajetkovej ujmy právoplatne priznanú náhradu nemajetkovej ujmy žalobcovi v celkovej sume 42.105,75 eur, ktorá už vtedy prevyšovala zákonný limit maximálnej výšky náhrady nemajetkovej ujmy podľa § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. v roku 2020 vo výške 29.000 eur. Následne analyzovala judikatúru ESLP, podľa ktorej sa priznáva oveľa nižšia výška nemajetkovej ujmy. Pri skúmaní rozsudkov ESLP vo vzťahu k Slovenskej republike týkajúce sa porušenia čl. 5 Dohovoru za posledných 5 rokov sa podľa žalovanej sumy na úrovni 30.000 eur prakticky nevyskytujú. Nemožno priznávať neprimerane vysoké sumy, a to aj s porovnaním odškodňovania zásahov do iných základných práv zaručených ústavou mohli niektoré ujmy na iných základných právach, ako ujma zdraví či živote. Je toho názoru, že súdy žalobcovi priznali náhradu nemajetkovej ujmy, ktorej výška nie je, s poukazom na ustanovenie § 17 ods. 3 zák. č. 514/2003 Z. z., primeraná skutkovému stavu zistenému súdom v konaní na súde prvej inštancie. Nestotožňuje so záverom, že prípad žalobcu je možné považovať za výnimočný prípad, ktorý by odôvodňoval úvahy o dôvodnosti vyššej náhrady nemajetkovej ujmy, ako je zákonom predpokladané maximum. Nemôže ísť o prípad hodný osobitného zreteľa, a to s ohľadom aj na skutočnosť, že čiastočne uznala nárok žalobcu v rámci procesu predbežného prerokovania nároku a uhradila mu náhradu nemajetkovej ujmy a náhradu majetkovej škody. Preto podľa nej neexistujú dôvody, ktoré by odôvodňujúci prekročenie hornej hranice zákonného limitu. Z odôvodnenia napadnutého rozsudku nie je možné zistiť, aká skutočnosť bola takou výnimočnou okolnosťou prípadu, ktorou súd prvej inštancie odôvodnil (a odvolací súd sa s tým stotožnil) nerešpektovanie limitácie náhrady nemajetkovej ujmy. Okrem toho limity majú byť viazané na najextrémnejšie prípady zlyhania štátu s najzávažnejšími dôsledkami na poškodeného. Odvolací súd nerešpektoval ustálený právny názor dovolacieho súdu, v zmysle ktorého je potrebné pri určovaní primeranosti výšky náhrady nemajetkovej ujmy reflektovať hmotnoprávne predpisy upravujúce problematiku odškodňovania, judikatúru ESLP, ako aj zásadu spravodlivého zadostučinenia, čím došlo k naplneniu dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

3.2 Záver odvolacieho súdu, že zavinila zastavenie späťvzatie žaloby v dôsledku plnenia, považuje za absolútne svojvoľný. Žiadosť žalobcu o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody bola žalovanej doručená dňa 04. júla 2016 a žaloba podaná na súde prvej inštancie dňa 14. decembra 2016, hoci v tom čase, t. j. v roku 2016, nebolo ukončené trestné konanie žalobcu. Nevyhnutnosť ukončenia trestného konania vedeného na Okresnom súde Prešov voči žalobcovi pod sp. zn. 2T/2/2007-VOS pre posúdenie samotného základu nároku v konečnom dôsledku posúdil aj Okresný súd Trenčín, ktorý konanie sp. zn. 23C/254/2016 prerušil do právoplatného skončenia predmetného trestného konania. Bola to navyše žalovaná, ktorá v odvolaní zo dňa 30. septembra 2022 proti rozsudku súdu prvej inštancie výslovne namietala, že z napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie nevyplýval žiaden záver, ktorým by sa súd prvej inštancie vysporiadal so skutočnosťou čiastočného späťvzatia žaloby žalobcom podaním zo 14. októbra 2021. V konaní poukázala aj na skutočnosť, že v rozsahu sumy 12.105,75 eur za nároku na náhradu nemajetkovej ujmy, ktorá bola žalobcovi ňou dobrovoľne uhradená bez potreby iniciovania

súdneho konania, bol nárok žalobcom uplatnený nedôvodne resp. predčasne. Teda v rozsahu sumy 12.105,75 eur vôbec nebol dôvod na vedenie súdneho konania, čo žalobca akceptoval procesným úkonom späťvzatia časti žaloby. To sa však nepretavilo do výroku o náhrade trov konania v rozsudku súdu prvej inštancie. Odvolací súd sa formálne pokúsil sanovať uvedený stav, keď v napadnutom rozsudku pri rozhodovaní o nároku na náhradu trov konania zohľadnil aj skutočnosť čiastočného späťvzatia žaloby zo strany žalobcu avšak súčasne dospel k arbitrárnemu záveru, že nie žalobca, ale výlučne žalovaná zavinila čiastočné späťvzatie žaloby v dôsledku plnenia. Odvolací súd v bode 39 odôvodnenia napadnutého rozhodnutia odkázal na rozhodnutie dovolacieho súdu sp. zn. 6Cdo/70/2021, ale závery v ňom uvedené interpretoval svojvoľne nesprávne vo vzťahu ku skutkovým okolnostiam v prejednávanej veci. Je zrejmé, že žalobca podal žalobu predčasne, hoci absentovala podmienka predbežného prerokovania nároku žalobcu pred jeho uplatnením v civilnom sporovom konaní. Keďže v roku 2016 ešte nebolo trestné konanie žalobcu, ak by súd konal o podanej žalobe, musel by ju súd prvej inštancie nevyhnutne zamietnuť. Súd prvej inštancie si bol vedomý uvedenej skutočnosti a z tohto dôvodu konanie prerušil do právoplatného skončenia trestného konania. Akonáhle bola žalovanej doručená nová žiadosť žalobcu o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody z 25. februára 2021, z ktorej bolo zrejmé, že žalobca bol právoplatne oslobodený spod obžaloby v trestnom konaní sp. zn. 2T/2/2007-VOS, táto dobrovoľne a hneď niekoľkými spôsobmi odškodnila žalobcu. Skutočnosť, že žalovaná „plnila“ v prospech žalobcu po začatí súdneho konania, bola vyvolaná výlučne konaním žalobcu, ktorý podal žalobcu predčasne už v roku 2016. Je nemysliteľné zaťažiť žalovanú zodpovednosťou za zavinenie čiastočného späťvzatia v situácii, keď táto priznala a uhradila žalobcovi náhradu škody dobrovoľne a včas, hneď ako to bolo možné. Žalobca teda podal žalobu v časti sumy 12.105,75 eur nedôvodne. Keby žalobca nepodal žalobu v tejto časti predčasne, nikomu by v tejto časti konania nevznikli žiadne trovy. Preto považuje závery dovolacieho súdu za prekvapivé s svojvoľné. Preto navrhuje, aby najvyšší súd zrušil napadnuté rozhodnutie dovolacieho súdu a vec mu vrátil na nové konanie a rozhodnutie

4. Žalobca uviedol, že sa javí, že sú prítomné dve názorové línie týkajúce sa potreby rešpektovania zavedeného horného limitu náhrady vo vzťahu k nárokom na náhradu nemajetkovej ujmy v závislosti od toho, či právo na túto náhradu vzniklo pred alebo po 01. januári 2013, t.j. pred alebo po zavedení stropu tejto náhrady ustanovením § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. Podľa neho obe zastávajú jednotný názor v tom, že pri posudzovaní takého nároku je potrebné docieľiť, čo možno najplnohodnotnejšie a najspravodlivejšie odškodnenie dotknutých osôb bez ohľadu na to, či je vznik ich nároku datovaný pred alebo po zavedení tohto limitu. Prvá línia je podporená tiež názorom vysloveným ústavným súdom v jeho náleze z 24. januára 2017 sp. zn. III. ÚS 754/2017 a zastáva názor, že nároky vzniknuté pred 01. januárom 2013 sa obmedzenie dané ustanovením § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. v aktuálnom znení nevzťahuje. Druhá názorová línia prezentovaná napríklad rozhodnutiami najvyššieho súdu pod sp. zn. 6Cdo/38/2019, 5Cdo/127/2019, 7Cdo/155/2021 zastáva síce názor, že zavedenie tohto limitu bolo v princípe len pokračovaním už dovtedy nastolenej rozhodovacej činnosti v tom zmysle, že pri stanovení jej výšky bolo potrebné sa vysporiadať s určitými kritériami, ktoré ju v princípe obmedzovali, zároveň však pripúšťa, že ani strop zavedený ustanovením § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. nie je možné považovať za absolútne nemenný tiež po jeho zavedení od 01. januára 2013, a ani tento nevyklučuje, aby vo výnimočných prípadoch bolo možné priznať náhradu nemajetkovej ujmy vyššiu za predpokladu, že súd prvej inštancie zvýšenú závažnosť zásahu do práv poškodeného zistí a takýto záver aj riadne v odôvodnení svojho rozhodnutia vyargumentuje. Horný limit výšky náhrady nemajetkovej ujmy bol zavedený § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. až s účinnosťou od 01. januára 2013, avšak obvinenie bolo vznesené 14. júla 2006, ktorým dňom bol súčasne vzatý do väzby, v ktorej bol do 28. novembra 2006, pričom rozsudok Krajského súdu v Trenčíne z 23. júna 2009 č. k. 2 Tov 4/2009 bol pre nezákonnosť zrušený rozsudkom najvyššieho súdu zo 07. apríla 2011 č. k. 6 Tdo 30/2010. Teda všetky podmienky vzniku nároku na náhradu škody boli splnené ešte dávno pred stanovením horného limitu, preto uplatnený nárok hornej limitácie nepodlieha. Je toho názoru, že náhradu škody za výkon väzby a za vedenie trestného stíhania na strane jednej a za výkon trestu odňatia slobody uplatňovanej v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 17 C 336/2013 na strane druhej nie je pre účely určenia hornej hranice náhrady škody podľa zákona č. 514/2003 Z. z. v znení účinnom od 01. januára 2013 na mieste sčítavať, keďže aj keď sa tieto viažu na to isté trestné konanie, ale majú odlišný skutkový a právny

základ, a to iné nezákonné rozhodnutie. V prípade nároku na náhradu škody za výkon trestu odňatia slobody je jeho základom rozsudok Krajského súdu v Trenčíne z 23. júna 2009 č. k. 2 Tov 4/2009, na základe ktorého bol trest odňatia slobody vykonaný a ktorý bol zrušený rozsudkom najvyššieho súdu zo 07. apríla 2011 č. k. 6 Tdo 30/2010. Ale prípade nároku na náhradu škody za vedenie trestného stíhania a za výkon väzby je základom uznesenie o vznesení obvinenia, uznesenie o vzatí do väzby a rozsudok Okresného súdu Prešov zo 06. septembra 2019 sp. zn. VOS-2T/2/2007, ktorým bol spod obžaloby oslobodený v spojení s uznesením Krajského súdu v Trenčíne z 28. októbra 2020 sp. zn. 3 To 145/2019 Z.

4.1 K žalovanej námietke k aplikácii § 21 zákona o obetiach trestných činov podľa neho vyplýva, že v rozsahu poskytnutého odškodnenia podľa tohto zákona prechádza nárok obete na štát, čo nijako nevylučuje, aby si obeť násilného trestného činu uplatnila nárok na odškodnenie nad tento rozsah vlastným menom priamo proti páchatelovi osobitnou žalobou. obeť násilného trestného činu, ktorej bolo poskytnuté odškodnenie za ujmu na zdraví podľa tohto zákona, bola povinná vrátiť ministerstvu spravodlivosti finančné prostriedky, ktoré získala iba do výšky odškodnenia poskytnutého podľa tohto zákona. V jeho prípade bol však škodcom štát, ktorý musí podľa judikatúry EŠLP znášať riziko akejkolvek chyby a omyly nesmú byť napravované na úkor jednotlivca. Podľa jeho názoru odvolací súd v bodoch 54 až 59 odôvodnenia svojho rozhodnutia dostatočne a podrobne vysvetlil dôvody priznania nemajetkovej ujmy nad § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z.

4.2 K dovolateľkou námietkam spojenými s nárokom na náhradu trov konania uviedol, že aj keď § 255 CSP neobsahuje obdobné ustanovenie ako OSP (§ 142 ods. 3) podľa odborných výkladov zásadu úspechu vo veci treba uplatniť aj na konania, v ktorých výška plnenia závisí od úvahy súdu. Za základné sa považuje rozhodnutie, že do žalobcovho práva bolo zasiahnuté. Výška nemajetkovej ujmy je potom druhotná a nadväzujúca. Úspech vo veci sa teda skúma, čo do právneho základu, a nie čo do výšky priznaného nároku. Vo vzťahu k nároku na náhradu nemajetkovej ujmy sa považuje za plne procesne úspešného, keďže som mal plný úspech, čo do základu uplatneného nároku a súčasne výška plnenia, vyplývajúca z tohto môjho procesného úspechu, závisela výlučne od úvahy súdu. Čiastočné späťvzatie žaloby, čo do výšky uplatňovanej náhrady nemajetkovej ujmy, jeho plný procesný úspech, čo do jej právneho základu nie je nijako spôsobilý zvrátiť. Preto sa stotožnil s rozsudkom odvolacieho súdu v celom rozsahu. Záverom navrhol, aby najvyšší súd dovolanie ako nedôvodné zamietol.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP), preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie žalobcov je dôvodné a preto napadnutý rozsudok odvolacieho súdu podľa § 449 ods. 1 CSP zrušil a vec mu podľa 450 CSP vrátil na ďalšie konanie.

6. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok a tejto jeho mimoriadnej povahe zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti, prísne regulovanej Civilným sporovým poriadkom. Z ustanovenia § 419 CSP vyplýva, že proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, len ak to zákon pripúšťa, pričom prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním.

7. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

9. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom. Podľa neho ústavný súd je toho názoru, že stanoviť presnou sumou výšku náhrady nemajetkovej ujmy za deň, či mesiac trvania výkonu väzby, či trestu alebo vedenia trestného stíhania vopred pre všetky prípady nie je možné, pretože primeranosť výšky náhrady nemajetkovej ujmy musí zohľadňovať vždy osobitné okolnosti prípadu, ktorých rozmanitosť nemožno vopred postihnúť. Žalovanou uvádzané rozhodnutia ESLP kde boli priznané podstatne nižšie sumy náhrady nemajetkovej ujmy nezohľadňujú osobitosti týchto prípadov alebo išlo o právoplatne viacnásobne odsúdené osoby za spáchanie rôznych mnohokrát závažných trestných činov, ktorá skutočnosť má významný vplyv z hľadiska posudzovania intenzity zásahu do osobnostných práv. Už okresný súd pri úvahe o ustálení výšky náhrady nemajetkovej ujmy zobral do úvahy aj vývoj cien a stále klesajúcu hodnotu peňazí. Odvolací súd poukázal na celý rad právoplatných súdnych rozhodnutí v iných veciach nároku na náhradu nemajetkovej ujmy za vedenie trestného stíhania a za výkon väzby s podstatne vyššími priznanými náhradami nemajetkovej ujmy než na aké poukazuje žalovaná.

10. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov.

11. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

12. Vo vzťahu k dovolateľom namietanej vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, spočívajúcej v nepreskúmateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu pre nezrozumiteľnosť a nedostatok presvedčivých dôvodov odôvodnenia, pričom odvolací súd vychádzal z nesprávneho právneho posúdenia veci, čím bolo porušené právo na spravodlivý súdny proces dovolací súd uvádza, že podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS

14/07). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (napr. III. ÚS 107/07). V prípade, keď právne závery súdu z vykonaných skutkových zistení v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplývajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (I. ÚS 243/07). Súd by mal byť preto vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení koherentný, t. j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver. Súčasne musí dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda inými slovami na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé (I. ÚS 243/07, I. ÚS 155/07, I. ÚS 402/08).

13. Je potrebné zdôrazniť, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené stranou sporu, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, stačí na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03). Súd v opravnom konaní nemusí dať odpoveď na všetky námietky uvedené v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú (podľa názoru súdu) podstatný význam pre rozhodnutie o odvolaní a zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktoré je predmetom preskúmania v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05).

14. Odvolací súd ako aj súd prvej inštancie vo svojich rozhodnutiach konštatovali, že poskytnutie nemajetkovej ujmy v podobe ospravedlňujúceho listu ministerky spravodlivosti nebol spôsobilý dostatočne odčiniť porušenia práva žalobcu. Ale vo svojich rozhodnutiach sa nezaoberali tým, či a do akej miery priniesol tento spôsob satisfakciu žalobcovi čo i len čiastočnú a túto ďalej nepremietli do vyčíslenia nemajetkovej ujmy. Odvolací súd sa teda v dostatočnej miere nevysporiadal s námietkou žalovanej, a teda nesprávnym procesným postupom znemožnil žalovanej, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Preto bude úlohou odvolacieho súdu zaoberať sa mierou satisfakcie poskytnutej žalobcovi ospravedlňujúcim listom ministerky a túto skutočnosť zohľadniť pri vyčíslení nemajetkovej ujmy.

15. Odvolací súd pri otázke posúdenia hornej hranice nemajetkovej ujmy podľa § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. svoju argumentáciu vychádzal z vlastného rozhodnutia pod sp. zn. 27Co/84/2022, kde vo vzťahu k tejto problematike zosumarioval rozhodnutia najvyššieho súdu v zmysle rozhodnutí zo 16. marca 2016 sp. zn. 7Cdo/262/2015, z 27. mája 2021 sp. zn. 7Cdo/143/2020 a z 31. januára 2022 sp. zn. 7Cdo/339/2021. Napriek tomu, že odvolací súd poukázal na jednotlivé línie názorových rozdielov, pri svojich úvahách sa nezaoberal podstatnou námietkou žalovanej, keď poukazovala na rozhodnutie najvyššieho súdu z 29. júna 2021 sp. zn. 5Cdo/127/2019, bod 22. : Vyššie citované rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/177/2005, 4Cdo/171/2005, 6Cdo/37/2012, 6MCdo/15/2012, na ktoré nadviazali dovolaťkou označené rozhodnutia sp. zn. 3Cdo/19/2018 a 7Cdo/100/2017 predstavujú ustálenú rozhodovaciu prax najvyššieho súdu“.

16. V rozhodnutí z 30. septembra 2013 sp. zn. 6MCdo/15/2012 najvyšší súd dospel k záveru, že určenie výšky primeranej náhrady nemajetkovej ujmy nie je záležitosťou voľnej úvahy, ktorá by nepodliehala žiadnemu hodnoteniu; jej základom je zistenie skutkových okolností, ktoré súdu umožnia úvahu na určitom kvalitatívnom posúdení základných súvislostí. Treba, aby súdy v súvislosti s tým vzali do úvahy aj iné hmotnoprávne predpisy upravujúce odškodnenie, napríklad zákon č. 215/2006 Z. z. v zmysle ktorého v prípade, že trestným činom bola spôsobená smrť, má poškodený nárok na vyplatenie odškodnenia v sume päťdesiatnásobku minimálnej mzdy; pri trestnom čine znásilnenia, sexuálneho násillia alebo sexuálneho zneužívania za spôsobenú morálnu škodu stanovuje limit odškodnenia vo výške desaťnásobku minimálnej mzdy. Súd sa musí zaoberať napríklad aj otázkami, v čom je nemajetková ujma žalobcu v jeho spoločenskom, pracovnom, rodinnom živote spôsobená nezákonným rozhodnutím väčšia v porovnaní so smrteľným následkom trestného činu, respektíve s morálnou škodou spôsobenou

restným činom znásilnenia, sexuálneho násillia alebo sexuálneho zneužívania.

17. Vyššie vedené rozhodnutia dovolacieho súdu sú zásadného významu pre rozhodnutie vo veci, keďže sa v nich vysporiadal s ustálenosťou jeho rozhodovacej činnosti súvislosti s aplikáciu § 17 ods. 4 č. 514/2003 Z. z.. Aj keď existuje niekoľko rozhodnutí dovolacieho súdu s iným právnym názorom, tieto nie sú spôsobilé narušiť jasnú judikatúrnu líniu zavedenú množstvom vlastných rozhodnutí. Z tohto dôvodu odvolací súd poukazom na vlastné rozhodnutie pod sp. zn. 27Co/84/2022 založené na rozhodnutiach dovolacieho súdu nepatriacich do jeho ustálenej rozhodovacej činnosti dospel k nesprávnemu právnemu posúdeniu, ktorým sa odklonil od ustálenej rozhodovacej činnosti dovolacieho súdu v zmysle vyššie citovaných rozhodnutí. Súčasne sa nezaoberal touto námietkou žalovanej, či došlo aj k naplneniu dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP.

18. Aj keď rozhodnutie odvolacieho súdu pod sp. zn. 27Co/84/2022 je podporené nálezom ústavného súdu z 24. januára 2017, sp. zn. III. ÚS 754/2016, najvyšší súd v tejto súvislosti dáva do pozornosti novšie rozhodnutie, na ktoré poukázala žalovaná vo svojom dovolaní, a to z 12. novembra 2020 sp. zn. III. ÚS 432/2020, bod 27., kde uviedol: „Ústavný súd sa stotožňuje s tvrdením sťažovateľa, že ustanovenie § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z., limitujúce hornú hranicu výšky náhrady nemajetkovej ujmy, nemožno aplikovať na prípady, keď nezákonné rozhodnutie bolo vydané pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti (t. j. pred 1. januárom 2013). Podľa názoru ústavného súdu však z citovanej časti odôvodnenia napadnutého rozhodnutia ani nevyplýva jeho aplikácia na prípad sťažovateľa, keď krajský súd, vychádzajúc z kritérií pre určenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch stanovených v § 17 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z. z., považoval za primeranú a dostatočnú náhradu priznanú sťažovateľovi v sume 4.000 Eur vzhľadom na preukázaný negatívny zásah na psychiku žalobcu s nepriaznivými dôsledkami na jeho rodinný a spoločenský život, ako aj na skutočnosť, že žalobca nebol stíhaný väzobne, pričom v konaní nebol preukázaný ani iný závažný následok trestného stíhania. Krajský súd s poukazom na judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), ako aj na rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) zároveň vzal do úvahy aj iné právne predpisy právneho poriadku Slovenskej republiky, upravujúce odškodnenie (aktuálne účinný zákon č. 274/2017 Z. z. o obetiach trestných činov a zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, pozn.) a zdôraznil, že nemajetková ujma žalobcu nie je väčšia v porovnaní s morálnou ujmov spôsobenou trestným činom sexuálneho násillia či sexuálneho zneužívania, preto sa javí dostačujúcou.“

19. Na uvedené vyššie rozhodnutie ústavného súdu následne reagoval najvyšší súd vo svojom uznesení z 27. októbra 2022 sp. zn. 6Cdo/224/2019: „Opretie argumentácie o také závery jedného z rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky, ktorých podstatou bola akceptovateľnosť (a ústavná udržateľnosť) náhrady nemajetkovej ujmy druhovo totožnej s tou z prejednávanej veci v celkom konkrétnej výške (za použitia overiteľného a preskúmateľného matematického výpočtu), navyše v spojení s hoc aj len všeobecne formulovanými vlastnými úvahami odvolacieho súdu o výške náhrady takto zodpovedajúcej kritériám primeranosti, spravodlivosti a slušnosti, totiž je namieste považovať aj za objektívne uspokojivé vysvetlenie toho, že u náhrady prevyšujúcej tú prisúdenú by už šlo o vybočenie z vytýčených medzí; toto však neplatí tiež naopak a síce, či aj strane sporu majúcej takúto náhradu zaplatiť je tým poskytnutý (a to zvlášť vzhľadom k jej špecifickej argumentácii) dostatok dôvodov presvedčajúcich o tom, prečo priznaná náhrada nemohla (nemala) byť nižšou.“

20. K rozhodovacej praxi určenia maximálnej hranice nemajetkovej ujmy sa dovolací súd vyjadril vo svojom uznesení z 14. júla 2018 sp. zn. 3Cdo/19/2018, bod 17.: „Na záveroch najvyššieho súdu o povinnosti všeobecného súdu určiť primeranú výšku náhrady spôsobenej nezákonným rozhodnutím po zohľadnení iných právnych predpisov slovenského právneho poriadku upravujúcich odškodnenie, ako aj judikatúry ústavného súdu a ESLP, ku ktorým dospel najvyšší súd skôr už v rozhodnutiach, v ktorých bol uplatnený nárok na náhradu nemajetkovej ujmy podľa zákona č. 58/1969 Zb., nezmenili neskôr nič ani zákon č. 517/2008 Z.z., ani zákon č. 412/2012 Z.z. Určenie maximálnej hranice náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonným rozhodnutím v zmysle zákona č. 412/2012 Z.z. tak, aby priznaná náhrada nebola vyššia ako náhrada za ujmu, ktorú utrpeli obeť trestných činov, je

pokračovaním v už nastolenom trende legislatívnych úprav pod vplyvom rozhodnutí ESLP.“

21. Odvolací súd opomenul vyjadriť sa aj k argumentácii žalovanej o súvzťažnosti, keď požadovala zohľadniť žalobcovi priznaný nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v inom konaní pred odvolacím súdom pod sp. zn. 27Co/84/2022, kedy by podľa žalovanej došlo k prekročeniu zákonného limitu.

22. Dovolací súd sa stotožňuje s námietkou žalovanej, že procesne nezavinila späťvzatie žaloby v časti o náhrady nemajetkovej ujmy v rozsahu 12.105,75 eur. Žalobca podal žiadosť o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody, ktorá bola doručená žalovanej 04. júla 2016. Následne žalobu podal na súd prvej inštancie 14. decembra 2016. Následne po ukončení trestného stíhania došlo k doručeniu novej žiadosti žalovanej o predbežné prejednanie, pričom žalovaná sama a dobrovoľne poskytla náhradu nemajetkovej ujmy v rozsahu 12.105,75 eur, a preto nemožno hovoriť o jej procesnom zavinení. Dovolací súd ma za to, že žalobca svojim procesným postupom zavinil zastavenie konania v rozsahu 12.105,75 eur tým, že žalobu podal predčasne.

23. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomocí patrí (§ 450 CSP). Najvyšší súd Slovenskej republiky v súlade s predmetnými ustanoveniami zrušil rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

24. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP). Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

25. Dovolací súd rozhodnutie o nároku žalobcu na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

26. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.